

POLITICA PENALĂ ÎN DOMENIUL CONSTRUCȚIILOR: REGLEMENTĂRI JURIDICE, INSTITUȚII ȘI PROVOCĂRI

VATAMANIȚA Mariana,

doctorandă,

Universitatea de Studii Politice și Economice Europene “Constantin Stere”

e-mail: marina.mihai.90@mail.ru

<https://orcid.org/0009-0004-2949-4750>

MARIȚ Alexandru,

doctor în drept, profesor universitar,

Academia de Studii Economice din Moldova

alexmarit@mail.ru

<https://orcid.org/0000-0002-3198-8395>

REZUMAT

Sectorul construcțiilor joacă un rol esențial în dezvoltarea economică și bunăstarea socială, însă este extrem de expus la încălcări ale standardelor tehnice, corupție și practici frauduloase. Asigurarea siguranței, calității și conformității în proiectele de construcție necesită un cadru legal și instituțional eficient. Această lucrare examinează politica penală aplicată în domeniul construcțiilor în Republica Moldova, analizând reglementările juridice, responsabilitățile instituționale și provocările practice asociate prevenirii și sancționării infracțiunilor legate de construcții.

Studiul evidențiază prevederile-cheie ale Codului Penal al Republicii Moldova, legislația urbanistică și normele tehnice, punând accent pe infracțiuni precum construcțiile necorespunzătoare, încălcarea standardelor de exploatare a locuințelor și nerespectarea reglementărilor urbanistice. De asemenea, sunt analizate rolurile procuraturii, organelor de aplicare a legii, autorităților administrative și administrației publice locale în aplicarea legalității și menținerea transparenței.

Mai mult, lucrarea prezintă tendințele recente, inclusiv digitalizarea procedurilor de autorizare, armonizarea cu standardele europene și responsabilizarea profesională a actorilor din construcții. Analiza identifică provocări critice, precum demonstrarea încălcărilor tehnice, legăturile cu corupția și lacunele mecanismelor de control, propunând recomandări strategice pentru sporirea eficienței preventive și sancționatorii a politicii penale în construcții. În ansamblu, studiul subliniază importanța unui cadru legal coerent, transparent și modern pentru protejarea siguranței publice, asigurarea dezvoltării urbane durabile și respectarea statului de drept în sectorul construcțiilor.

Cuvinte-cheie: construcții, politică penală, reglementări juridice, corupție, urbanism, siguranța publică.

CRIMINAL POLICY IN THE CONSTRUCTION SECTOR: LEGAL REGULATIONS, INSTITUTIONS, AND CHALLENGES

VATAMANITA Mariana,

PhD student,

“Constantin Stere” University of European Political and Economic Studies

E-mail: marina.mihai.90@mail.ru

<https://orcid.org/0009-0004-2949-4750>

MARIT ALEXANDRU,

PhD in Law, University Professor,

“Constantin Stere” University of European Political and Economic Studies

E-mail: alexmarit@mail.ru

<https://orcid.org/0000-0002-3198-8395>

SUMMARY

The construction sector plays a critical role in economic development and social well-being, yet it is highly exposed to violations of technical standards, corruption, and fraudulent practices. Ensuring safety, quality, and compliance in construction projects requires an effective legal and institutional framework. This paper examines the criminal policy applied in the construction domain in the Republic of Moldova, analyzing the legal regulations, institutional responsibilities, and practical challenges associated with preventing and sanctioning construction-related offenses. The study highlights key provisions of the Penal Code of Republic of Moldova, urban planning legislation, and technical norms, focusing on offenses such as substandard construction, violations of housing exploitation standards, and breaches of urbanistic regulations. It also explores the roles of the prosecution, law enforcement, administrative authorities, and local government in enforcing legal compliance and maintaining transparency. Furthermore, the paper discusses recent trends, including digitalization of authorization procedures, harmonization with European standards, and professional accountability of construction actors. The analysis identifies critical challenges, such as proving technical violations, links with corruption, and gaps in monitoring mechanisms, while proposing strategic recommendations to enhance the preventive and sanctioning effectiveness of criminal policy in construction. Overall, the study emphasizes the importance of a coherent, transparent, and modern legal framework to protect public safety, ensure sustainable urban development, and uphold the rule of law in the construction sector.

Key words: construction, criminal policy, legal regulations, corruption, urban planning, public safety.

Introducere. Sectorul construcțiilor constituie un element central al dezvoltării economice și sociale, având efecte directe asupra infrastructurii, siguranței cetățenilor și calității vieții în comunități. Totuși, acest domeniu este expus unor riscuri majore, precum nerespectarea standardelor tehnice, fraudele economice, corupția și erorile sau neglijența profesională, care pot genera consecințe serioase pentru lucrători, beneficiari și societate în ansamblu. În acest context, politica penală în construcții capătă o importanță strategică, prin instituirea unui cadru legal și organizațional care urmărește prevenirea, detectarea și sancționarea infracțiunilor în toate etapele ciclului constructiv de la proiectare și autorizare până la execuție și utilizare a clădirilor și infrastructurii. Studiul acestei problematice devine cu atât mai relevant într-o perioadă marcată de reforme legislative, digitalizarea procedurilor administrative și alinierea normelor interne la standardele europene de siguranță și calitate. Înțelegerea profundă a mecanismelor de aplicare a politicii penale și a rolului instituțiilor implicate este esențială pentru consolidarea disciplinei în construcții și protejarea interesului public, asigurând un mediu urban durabil și sigur.

Actualitatea temei. Domeniul construcțiilor capătă o importanță deosebită în contextul dezvoltării rapide a sectorului, al creșterii investițiilor în infrastructură și al complexității proiectelor urbane, care pot genera riscuri semnificative pentru siguranța publică și integritatea mediului construit. Încălcarea normelor tehnice, fraudele și corupția pot provoca accidente, pierderi economice și prejudicii sociale considerabile. Într-un cadru marcat de reforme legislative recente, digitalizarea procedurilor administrative și alinierea legislației naționale la standardele europene, devine esențială aplicarea unui cadru legal eficient, care să prevină și să sancționeze încălcările, să responsabilizeze actorii implicați și să protejeze interesul public, contribuind astfel la disciplina în construcții și la dezvoltarea durabilă a societății.

Materiale utilizate și metode aplicate. În realizarea studiului au fost utilizate materiale legislative și normative naționale, articole științifice, studii de caz și documente internaționale de referință privind siguranța și reglementarea construcțiilor. Metodologia de cercetare a combinat analiza calitativă a legislației și practicilor instituționale, compararea cu standardele europene,

precum și examinarea critică a literaturii de specialitate, pentru a evidenția provocările și eficiența aplicării politicii penale în sectorul construcțiilor.

Rezultate și discuții. Analiza efectuată a permis identificarea și evidențierea unor aspecte fundamentale legate de eficiența aplicării politicii penale în sectorul construcțiilor, precum și a provocărilor care apar în practică. În mod special, se observă că întărirea cadrului normativ în Republica Moldova, prin inițiative legislative recente care prevăd sancțiuni mai stricte pentru construcțiile realizate fără autorizațiile necesare sau în încălcarea reglementărilor tehnice și urbanistice, indică o tendință clară de creștere a responsabilității juridice a tuturor actorilor implicați în procesul constructiv. Astfel de măsuri legislative urmăresc corectarea lacunelor existente în Codul Penal al Republicii Moldova și reducerea riscurilor pentru siguranța publică, cauzate de lucrările neconforme, care pot pune în pericol atât integritatea infrastructurii urbane, cât și capacitatea construcțiilor de a rezista la evenimente naturale sau alte situații de risc. În același timp, aceste reglementări reflectă preocuparea autorităților de a proteja interesul general, de a responsabiliza profesional actorii din domeniu și de a consolida disciplina și legalitatea în sectorul construcțiilor [10].

Menținerea unui sistem coerent de control tehnic și urbanistic, susținut de instituții cu atribuții clar stabilite și bine definite, reprezintă un pilon esențial în prevenirea corupției administrative și în sporirea transparenței în procesul de emitere a autorizațiilor de construire. Aceste mecanisme sunt fundamentale pentru asigurarea unui sector al construcțiilor stabil, legal și conform normelor, protejând astfel interesul public și siguranța infrastructurii. În practică, totuși, implementarea efectivă a acestor norme întâmpină dificultăți considerabile, în special atunci când este necesară demonstrarea vinovăției în cazurile de încălcare a standardelor tehnice. Aceasta evidențiază importanța dezvoltării unor proceduri riguroase de colectare și administrare a probelor, precum și necesitatea unei cooperări eficiente între diversele instituții implicate în controlul și supravegherea activităților de construcție. Prin consolidarea acestor mecanisme, se poate asigura nu doar respectarea cerințelor tehnice și urbanistice, ci și responsabilizarea tuturor actorilor din domeniu, creând un mediu de

construcții mai sigure, mai transparente și mai eficiente din punct de vedere legal și administrativ.

1.1. Conceptul și rolul politicii penale în domeniul construcțiilor. Politica penală, ca parte integrantă a politicilor publice ale statului, trebuie elaborată în concordanță cu modul în care statul își definește rolul și obiectivele sociale într-o anumită etapă a dezvoltării sale. În mod special, aceasta trebuie adaptată la cerințele și standardele justiției penale promovate la nivel internațional, care influențează tot mai mult evoluția sistemelor juridice naționale [3, p.58-63].

Așadar, realizarea și implementarea politicii penale presupune luarea în considerare a unei game variate de factori, atât de natură internă, cât și externă, care pot contribui la îmbunătățirea și modernizarea cadrului legislativ. Prin integrarea acestor factori, statul poate perfecționa instrumentele juridice existente și poate asigura o reglementare mai eficientă a mecanismelor de prevenire și combatere a criminalității.

Potrivit cercetătorului Țvetinovici A. L. [13, p.3-4], politica juridico-penală exercită o influență decisivă asupra conținutului legislației penale. Astfel, principiile și orientările fundamentale ale politicii juridico-penale determină atât sfera faptelor care sunt calificate drept infracțiuni, cât și gama mijloacelor de constrângere de care statul poate dispune în combaterea criminalității. În același timp, aceste principii stabilesc și regulile generale privind modul de aplicare a măsurilor coercitive în procesul de realizare a justiției penale.

Autorul Dagheili P. S. [11, p.53], politica penală stabilește orientările fundamentale, obiectivele și instrumentele prin care statul organizează activitatea de combatere a criminalității. Aceasta se reflectă atât în conținutul legislației penale, cât și în practica aplicării normelor juridice de către autoritățile competente.

Autorul Korobeev A. I. [12, p.50], susține că politica juridico-penală cuprinde mai multe direcții fundamentale care determină modul în care statul intervine în combaterea criminalității. Printre acestea se regăsesc stabilirea principiilor care guvernează influența dreptului penal asupra fenomenului infracțional, precum și determinarea sferei faptelor social periculoase care sunt recunoscute ca infracțiuni, proces cunoscut sub denumirea de criminalizare. În același timp, politica juridico-penală implică și eliminarea unor fapte din categoria infracțiunilor, proces numit decriminalizare.

De asemenea, aceasta include stabilirea gradului și naturii sancțiunilor aplicabile faptelor social periculoase, respectiv penalizarea, precum și reglementarea condițiilor în care o persoană poate fi eliberată de răspundere penală sau de executarea pedepsei, proces denumit depenalizare. Toate aceste direcții sunt strâns legate de organizarea și perfecționarea cadrului legislativ privind combaterea criminalității și de activitatea statului orientată spre prevenirea infracțiunilor.

Conform opiniei cercetătoarei Grecu Raisa [7, pp.111-112], politica penală a statului reprezintă, într-o accepțiune generală, o parte integrantă a politicii publice, orientată spre prevenirea, limitarea și combaterea fenomenului infracțional. Aceasta cuprinde totalitatea direcțiilor, strategiilor și măsurilor adoptate de autoritățile statale pentru a reacționa eficient la

manifestările criminalității, în funcție de particularitățile și nivelul de dezvoltare al societății și statului într-o anumită perioadă istorică.

Potrivit autorului Marcel Ioan Rusu [9, p.6], politica penală poate fi definită ca totalitatea mijloacelor și procedurilor care sunt propuse legiuitorului sau utilizate efectiv de acesta, la un anumit moment, în scopul limitării și combaterii fenomenului criminalității. Astfel, politica penală reflectă instrumentele prin care statul intervine, prin intermediul legislației penale, pentru a preveni și a reduce manifestările infracționale.

Cercetătorii Bujor V. și Ciaglic T. [2, pp. 14-18], evidențiază câteva repere generale esențiale pentru definirea conceptului de politică penală. În primul rând, aceștia consideră că politica penală reprezintă o politică de stat fundamentată pe principii științifice, elaborată și implementată de autoritățile publice competente.

În al doilea rând, politica penală este strâns legată de procesul de elaborare a cadrului normativ în domeniul dreptului penal, proces care presupune stabilirea faptelor ce urmează a fi incriminate prin criminalizare, determinarea sancțiunilor aplicabile prin penalizare, precum și eliminarea anumitor fapte din sfera infracțiunilor prin decriminalizare. De asemenea, aceasta implică dezvoltarea legislației procesual-penale și a normelor privind executarea pedepselor.

Totodată, politica penală este orientată spre combaterea fenomenului infracțional și are ca obiectiv principal protejarea valorilor sociale fundamentale, precum și apărarea intereselor legitime ale persoanei, societății și statului.

În continuare ne vom referi la politica penală în domeniul construcțiilor.

Politica penală aplicată sectorului construcțiilor poate fi definită ca un ansamblu de măsuri legislative, juridice și instituționale prin care statul organizează prevenirea și sancționarea faptelor ilegale săvârșite pe parcursul etapelor de proiectare, autorizare, execuție și exploatare a construcțiilor. În contextul Republicii Moldova, această sferă este reglementată în mod prioritar prin legislația penală, reglementările urbanistice și standardele tehnice aplicabile în construcții, toate având drept obiectiv asigurarea protecției siguranței publice, păstrarea integrității patrimoniului construit și apărarea interesului general al societății.

Astfel, politica penală în construcții nu se limitează doar la sancționarea încălcărilor, ci include și mecanisme preventive și control instituțional menit să garanteze că activitățile de construcție se desfășoară în conformitate cu normele legale, standardele tehnice și regulile urbanistice stabilite, reducând riscurile pentru viața oamenilor și pentru bunurile publice și private.

Totodată suntem de opinie că politica penală are ca obiectiv prevenirea și combaterea faptelor ilicite care pot compromite siguranța construcțiilor, stabilitatea infrastructurii și protecția vieții și sănătății oamenilor. Sectorul construcțiilor prezintă o importanță majoră pentru interesul public, deoarece nerespectarea normelor tehnice și a reglementărilor urbanistice poate produce consecințe serioase, precum producerea unor accidente, generarea unor pierderi economice semnificative și apariția unor prejudicii de ordin social.

În domeniul construcțiilor, politica penală are rolul de a crea un cadru de reglementare care să prevină și să combată eficient manifestările ilegale care pun în pericol siguranța și calitatea lucrărilor de construcție. În acest sens, una dintre componentele principale ale politicii penale constă în identificarea și stabilirea precisă a infracțiunilor care apar ca urmare a executării necorespunzătoare a lucrărilor de construcții, inclusiv a celor care nu respectă proiectele aprobate sau normele tehnice în vigoare.

De asemenea, politica penală presupune instituirea unor mecanisme de sancționare riguroasă a încălcărilor standardelor de calitate și a nerespectării normelor tehnice, astfel încât persoanele sau organizațiile responsabile să fie trase la răspundere pentru orice deficiențe care ar putea afecta stabilitatea și siguranța construcțiilor.

O altă dimensiune esențială este combaterea fenomenelor de fraudă, corupție și abuz în procesul de autorizare, proiectare și execuție a lucrărilor, deoarece aceste practici ilegale subminează atât siguranța publică, cât și integritatea sectorului construcțiilor. În paralel, politica penală urmărește asigurarea respectării stricte a documentației urbanistice și a autorizațiilor de construire, garantând astfel că toate proiectele și lucrările se desfășoară în conformitate cu cerințele legale și standardele de reglementare.

Prin aceste măsuri integrate, politica penală în construcții nu se limitează doar la sancționarea faptelor ilegale, ci contribuie și la crearea unui sistem preventiv eficient, orientat spre protejarea interesului public, siguranței infrastructurii și a vieții persoanelor implicate sau afectate de lucrările de construcții.

Rolul politicii penale în domeniul construcțiilor. Infracțiunile ce decurg din încălcarea normelor urbanistice constituie o categorie specifică de fapte penale care vizează respectarea reglementărilor privind organizarea teritorială și utilizarea corectă a spațiului construit. Ca urmare a reformelor recente din legislația Republicii Moldova, inclusiv a adoptării Codului Urbanismului și Construcțiilor [5], cadrul legal a fost extins pentru a sancționa situațiile în care documentația urbanistică sau autorizațiile de construire nu sunt respectate în mod corespunzător. Aceste dispoziții se aplică atât lucrărilor de construcții pentru locuințe sau clădiri cu regim obișnuit, cât și proiectelor de mare anvergură, cum ar fi construcțiile de mare înălțime sau cele care influențează semnificativ infrastructura urbană.

Scopul acestor norme penale este de a garanta conformitatea cu planurile urbanistice aprobate și de a proteja ordinea publică în materie de dezvoltare urbană, prevenind efectele adverse care pot decurge din lucrări neautorizate sau contrare reglementărilor stabilite. Prin sancționarea încălcării regimului urbanistic, legislația urmărește să evite consecințe negative asupra mediului construit, cum ar fi destabilizarea terenurilor, suprasolicitarea utilităților sau afectarea caracterului și siguranței zonelor rezidențiale, precum și să protejeze viața și sănătatea locuitorilor.

De asemenea, aceste prevederi contribuie la responsabilizarea tuturor participanților la procesul construcțiilor de la proiectanți și antreprenori până la

autoritățile publice care emit autorizații pentru a respecta cerințele legale în fiecare etapă a dezvoltării urbane. Politica penală în acest domeniu, combinând funcția preventivă cu cea sancționatorie, oferă un suport juridic integrat pentru asigurarea legalității, transparenței și disciplinei în construcții, reducând riscurile ilegale sau abuzive din sectorul urbanistic.

În ansamblu, infracțiunile legate de încălcarea normelor urbanistice reflectă interesul statului de a păstra un mediu construit organizat, sigur și stabil și constituie un instrument juridic important pentru protejarea interesului public în procesul de dezvoltare a teritoriului.

1.2.Cadrul juridic penal privind infracțiunile în construcții În contextul Republicii Moldova, reglementarea penală a domeniului construcțiilor se realizează în mod prioritar prin prevederile Codului Penal al Republicii Moldova [4], care stabilesc cadrul legal pentru prevenirea și sancționarea faptelor ilicite din acest sector. În special, legislația penală include articole dedicate incriminării executării necorespunzătoare a lucrărilor de construcții, precum și încălcării normelor tehnice aplicabile, protejând astfel atât siguranța și stabilitatea clădirilor, cât și integritatea infrastructurii publice și private.

Prin aceste dispoziții, statul urmărește să stabilească responsabilitatea persoanelor implicate în proiectarea, autorizarea și executarea lucrărilor de construcții, incluzând atât antreprenorii și proiectanții, cât și funcționarii publici care au rol de control. Normele penale nu se limitează la simpla sancționare a abaterilor, ci asigură un cadru preventiv menit să reducă riscurile generate de deficiențele tehnice, nerespectarea standardelor sau practicile nelegale, contribuind astfel la protecția interesului public, a vieții persoanelor și a patrimoniului național.

Astfel, prin intermediul Codului Penal al Republicii Moldova [4], Republica Moldova dispune de instrumente juridice esențiale care permit nu doar sancționarea, ci și prevenirea infracțiunilor în sectorul construcțiilor, asigurând un nivel adecvat de responsabilizare profesională și respectarea riguroasă a normelor tehnice și urbanistice.

Infracțiunea prevăzută la art. 257 din Codul Penal al Republicii Moldova [4], se referă la punerea în exploatare a construcțiilor nefinalizate sau realizate necorespunzător, săvârșită de persoanele cu responsabilități în domeniul controlului calității lucrărilor de construcții. Acești responsabili includ, în mod obișnuit, conducătorii organizațiilor de construcții, diriginții de șantier sau alți factori de decizie implicați în supervizarea proiectelor. Sancțiunile prevăzute pentru această infracțiune pot varia de la amenzi și interdicția de a exercita anumite funcții în domeniu, până la pedepse privative de libertate, în funcție de gravitatea faptelor și consecințele produse.

Această normă penală are rolul esențial de a proteja siguranța și stabilitatea construcțiilor, obligând persoanele responsabile să respecte cerințele tehnice și proiectele aprobate, precum și standardele de calitate impuse prin legislația în vigoare. În practică, aplicarea acestei prevederi contribuie la reducerea riscului de

accidente, degradarea structurii clădirilor și prejudicii pentru utilizatori.

Infrațiunea privind încălcarea normelor de exploatare a fondului de locuințe, reglementată de art. 258 din Codul Penal al Republicii Moldova [4], se referă la faptele și omisiunile persoanelor care au responsabilități în administrarea, întreținerea sau supravegherea clădirilor și care, prin acțiunile lor necorespunzătoare, cauzează deteriorarea condițiilor de locuit sau compromis siguranța structurală a construcțiilor existente. Această categorie de infracțiuni se adresează în mod special situațiilor în care neglijența, neîndeplinirea atribuțiilor sau nerespectarea normelor tehnice conduc la apariția unor deficiențe care pot pune în pericol viața și sănătatea locatarilor sau pot genera daune materiale semnificative.

Prin incriminarea acestor fapte, legislația penală urmărește să asigure protecția directă a drepturilor și intereselor locatarilor, garantând exploatarea responsabilă și corespunzătoare a fondului locativ. Totodată, aplicarea sancțiunilor contribuie la prevenirea degradării infrastructurii de locuințe și la reducerea riscurilor asociate unor accidente sau evenimente periculoase. Această reglementare accentuează importanța responsabilității profesionale a persoanelor implicate în gestionarea fondului locativ și rolul statului în menținerea unui nivel ridicat de siguranță și confort pentru comunități.

Astfel, art. 258 din Codul Penal al Republicii Moldova [4], se înscrie într-un cadru mai larg al politicii penale în construcții, având atât un caracter preventiv, cât și sancționatoriu, prin care se urmărește responsabilizarea actorilor implicați și protejarea interesului public în domeniul locativ.

În contextul reformelor legislative recente, inclusiv odată cu adoptarea Codului Urbanismului și Construcțiilor [5], au fost introduse prevederi suplimentare care incriminează încălcarea documentației urbanistice și a autorizațiilor de construire. Aceste reglementări se aplică nu doar construcțiilor rezidențiale obișnuite, ci și proiectelor complexe, de mare înălțime sau cu impact semnificativ asupra infrastructurii urbane, vizând prevenirea modificărilor neautorizate ale spațiului construit și asigurarea unei dezvoltări urbane coerente și sigure.

Scopul acestor norme este multiplu: pe de o parte, ele urmăresc respectarea planurilor urbanistice aprobate, garantând astfel că toate lucrările de construcții se desfășoară în conformitate cu reglementările legale și cu standardele tehnice impuse; pe de altă parte, ele servesc la protejarea interesului public, prevenind consecințele negative care ar putea afecta mediul construit, siguranța populației sau calitatea vieții în comunități.

Prin implementarea acestor prevederi, politica penală în domeniul construcțiilor capătă o dublă funcție, preventivă și sancționatorie. Aceasta contribuie la responsabilizarea tuturor actorilor implicați în procesul de construcție, de la etapa de proiectare și autorizare, până la execuție și utilizarea efectivă a construcțiilor, asigurând astfel un cadru legal integrat și coerent. În plus, aceste norme stabilesc clar limitele legale ale intervenției în spațiul urban, reducând riscul de abuzuri, fraude sau

modificări ilegale care pot pune în pericol siguranța și stabilitatea construcțiilor.

Astfel, infracțiunile legate de încălcarea normelor urbanistice reprezintă o categorie importantă de infracțiuni în domeniul construcțiilor, iar reglementarea lor prin Codul Urbanismului și Construcțiilor [5] consolidează cadrul juridic pentru protecția interesului public și a mediului construit.

1.3. Rolul instituțiilor statului în aplicarea politicii penale. Implementarea concretă a politicii penale în sectorul construcțiilor necesită o colaborare strânsă între diverse instituții ale statului, fiecare având roluri clar definite în menținerea legalității și sancționarea abaterilor. În mod prioritar, organele de urmărire penală, cum sunt Procuratura și structurile de poliție specializate, exercită o funcție centrală în prevenirea și combaterea infracțiunilor din domeniul construcțiilor. Aceste instituții sunt responsabile de identificarea încălcărilor legale, de documentarea și investigarea faptelor penale, precum și de administrarea probelor necesare pentru trimiterea cazurilor în instanță.

În Republica Moldova, procuratura are atribuția fundamentală de a asigura respectarea ordinii de drept și aplicarea legislației penale, acționând cu independență și în strictă conformitate cu cadrul legal național. Aceasta include evaluarea informațiilor și sesizărilor primite, inițierea urmăririi penale și coordonarea acțiunilor cu organele de poliție, astfel încât fiecare infracțiune să fie tratată în mod legal și corespunzător gravității sale. Prin aceste activități, organele de urmărire penală asigură un prim nivel de control și protecție a interesului public, prevenind punerea în exploatare a construcțiilor necorespunzătoare sau efectuarea de lucrări în lipsa respectării normelor tehnice și urbanistice.

Această implicare coordonată este esențială pentru funcționarea integrată a politicii penale în construcții, deoarece fără un sistem eficient de investigare și urmărire, sancțiunile prevăzute de lege și măsurile preventive își pierd eficacitatea, iar riscurile pentru siguranța publică și integritatea infrastructurii rămân necontrolate. Prin urmare, rolul Procuraturii și al poliției nu se limitează doar la aplicarea legii, ci se extinde și la crearea unui cadru preventiv care să descurajeze practicile ilegale în toate etapele procesului de construcție.

În etapa următoare a aplicării politicii penale în domeniul construcțiilor, instanțele de judecată joacă un rol esențial în garantarea respectării legii și în aplicarea sancțiunilor penale prevăzute de legislația în vigoare. Acestea au responsabilitatea de a examina fiecare cauză penală cu obiectivitate, asigurând respectarea principiului legalității și a drepturilor fundamentale ale persoanelor implicate în proces. În cadrul procedurii judiciare, instanțele analizează probele administrate de organele de urmărire penală, apreciază vinovăția sau nevinovăția persoanelor acuzate și decid asupra sancțiunilor adecvate, în conformitate cu gravitatea faptelor și prevederile Codului Penal al Republicii Moldova [4].

Prin activitatea lor, instanțele nu doar că aplică pedepsele prevăzute de lege, dar și consolidează statul de drept prin asigurarea unei justiții echitabile, transparente

și fundamentate pe probe. În acest mod, ele contribuie direct la protejarea interesului public, prevenind repetarea faptelor ilicite și descurajând comportamentele care pot afecta siguranța construcțiilor și a infrastructurii urbane. Totodată, deciziile judecătorești au și un efect educativ, transmitând un mesaj clar despre consecințele nerespectării normelor tehnice, urbanistice și de siguranță în construcții, ceea ce sprijină obiectivele generale ale politicii penale în acest sector.

Astfel, rolul instanțelor de judecată se extinde dincolo de simpla aplicare a sancțiunilor, având o dimensiune preventivă, disciplinară și de consolidare a încrederii publice în sistemul juridic și în protecția valorilor sociale în domeniul construcțiilor.

Un alt participant esențial în implementarea politicii penale în domeniul construcțiilor îl reprezintă autoritatea administrativă responsabilă de controlul tehnic și urbanistic, care exercită funcția de supraveghere asupra respectării normelor și reglementărilor aplicabile în construcții. Această instituție are rolul de a monitoriza întregul proces de proiectare și execuție a lucrărilor, asigurând conformitatea cu standardele tehnice, regulamentele urbanistice și cerințele prevăzute în autorizațiile de construire.

În cadrul atribuțiilor sale, autoritatea administrativă efectuează verificări periodice și controale la fața locului pentru a identifica eventualele abateri sau încălcări ale normelor aprobate. În situațiile în care sunt constatate fapte ce pot constitui infracțiuni, această autoritate are responsabilitatea de a sesiza organele de urmărire penală, facilitând astfel declanșarea procedurilor penale. Prin această funcție, instituția nu doar că previne și controlează respectarea legii, ci contribuie și la prevenirea accidentelor, degradării construcțiilor și încălcării interesului public, asigurând un cadru legal integrat care responsabilizează toți actorii implicați în procesul de construcție.

Astfel, autoritatea de control tehnic și urbanistic joacă un rol dublu: de monitorizare și prevenire, prin verificarea respectării reglementărilor, și de intervenție juridică, prin sesizarea organelor penale competente, contribuind la eficiența și coerența aplicării politicii penale în domeniul construcțiilor. Această abordare integrată este esențială pentru menținerea standardelor de calitate, siguranță și legalitate în sectorul construcțiilor.

Nu în ultimul rând, autoritatea administrației publice locale joacă un rol crucial în implementarea politicii penale în domeniul construcțiilor, având atribuții directe în emiterea autorizațiilor de construire și în exercitarea unor competențe de control pe teritoriul unității administrative respective. Această instituție asigură respectarea reglementărilor urbanistice și a normelor tehnice la nivel local, verificând conformitatea proiectelor și a lucrărilor executate cu documentația aprobată și cu cerințele legale.

Prin activitatea sa, autoritatea locală nu doar facilitează procesul de autorizare, ci și monitorizează utilizarea corectă a construcțiilor, prevenind abaterile care ar putea genera riscuri pentru siguranța publică și integritatea infrastructurii. În plus, colaborarea strânsă cu organele centrale, cum ar fi ministerele responsabile de construcții și organele de urmărire penală, permite o

coordonare eficientă între nivelul local și cel național, consolidând aplicarea legalității, menținerea disciplinei și transparența în toate etapele procesului constructiv.

Astfel, autoritățile publice locale acționează ca un verigă esențială între lege și aplicarea sa practică, responsabilizând actorii implicați și contribuind la prevenirea și sancționarea faptelor ilegale. Prin rolul lor activ în controlul și autorizarea construcțiilor, ele sprijină eficient obiectivele politicii penale, protejând atât interesul public, cât și siguranța locuitorilor și a mediului construit.

În ansamblu, activitatea instituțiilor implicate în aplicarea politicii penale în domeniul construcțiilor se desfășoară într-un cadru integrat și coordonat, care permite nu doar identificarea rapidă și eficientă a încălcărilor legale, ci și derularea unor investigații detaliate și riguroase privind infracțiunile constatate. Această colaborare interinstituțională asigură o monitorizare continuă a respectării normelor penale și facilitează aplicarea sancțiunilor adecvate, conform prevederilor legale în vigoare.

Coordonarea între organele de urmărire penală, instanțele judecătorești, autoritățile administrative de control tehnic și urbanistic, precum și autoritățile administrației publice locale, constituie un element fundamental pentru eficiența și coerența politicii penale în sectorul construcțiilor. Prin acest mecanism, se consolidează protecția intereselor sociale, se garantează siguranța publică și se menține stabilitatea mediului construit, prevenind atât riscurile legate de calitatea lucrărilor, cât și efectele negative generate de încălcările normelor tehnice sau urbanistice.

Astfel, această abordare integrată nu doar că eficientizează sancționarea comportamentelor ilegale, dar are și un rol preventiv, responsabilizând toate părțile implicate în procesul constructiv și asigurând respectarea strictă a legislației, în beneficiul interesului general și al securității comunităților.

1.4.Probleme și provocări ale politicii penale în domeniul construcțiilor. În practica aplicării politicii penale în domeniul construcțiilor, se confruntă numeroase dificultăți care complică eficiența intervențiilor juridice și sancționarea corectă a încălcărilor. În primul rând, complexitatea procesului de construcție, ce implică multiple etape și numeroși actori de la proiectanți și antreprenori, până la ingineri, diriginți de șantier și autorități de control îngreunează identificarea responsabililor pentru eventualele abateri sau fapte ilicite.

În al doilea rând, demonstrarea vinovăției în cazurile de încălcare a normelor tehnice se dovedește adesea dificilă, deoarece este necesară analiza detaliată a documentației, a proiectului aprobat și a respectării standardelor tehnice, precum și stabilirea legăturii cauzale între fapta ilegală și eventualele consecințe.

O altă provocare este legătura frecventă dintre infracțiunile în construcții și corupția administrativă, care poate împiedica aplicarea corectă a normelor legale și poate favoriza ocolirea sancțiunilor. Această situație afectează atât transparența procesului de autorizare și executare a lucrărilor, cât și eficiența controlului instituțional [6, p. 45-48].

În plus, insuficiența mecanismelor de control și monitorizare face ca unele abateri să rămână neidentificate sau neinvestigate, ceea ce reduce impactul preventiv al politicii penale. De multe ori, pentru a constitui infracțiune, este nevoie de probe solide care să demonstreze existența unei stări reale de pericol pentru stabilitatea construcțiilor sau pentru siguranța persoanelor, ceea ce complică și mai mult investigarea și sancționarea faptei.

Prin urmare, aplicarea politicii penale în sectorul construcțiilor necesită atât un cadru legislativ clar și coerent, cât și mecanisme eficiente de control, colaborare interinstituțională și expertiză tehnică, pentru a depăși aceste dificultăți și a asigura protecția interesului public și siguranța mediului construit.

1.5. Importanța politicii penale în domeniul construcțiilor. Sectorul construcțiilor reprezintă unul dintre pilonii fundamentali ai dezvoltării economice și sociale, având un impact direct asupra creșterii PIB-ului, asupra generării de locuri de muncă și asupra dezvoltării infrastructurii publice și private. Importanța acestui domeniu se reflectă nu doar în contribuția sa economică, ci și în influența asupra calității vieții populației, a mobilității urbane și a funcționalității spațiului construit.

Totuși, industria construcțiilor se confruntă cu vulnerabilități semnificative, fiind expusă frecvent la nerespectarea normelor tehnice, la fraude economice și la acte de corupție. Aceste fenomene pot compromite atât calitatea lucrărilor, cât și siguranța structurilor, generând riscuri majore pentru utilizatori și pentru integritatea infrastructurii urbane sau rurale. În acest context, respectarea riguroasă a standardelor de calitate și a normelor tehnice devine esențială pentru prevenirea accidentelor, prăbușirii construcțiilor și altor consecințe negative ce afectează comunitățile și patrimoniul public [1, pp.85-101].

Un alt factor care sporește vulnerabilitatea sectorului îl reprezintă complexitatea proiectelor și implicarea unui număr mare de actori, de la proiectanți și ingineri, până la antreprenori, dirigenți de șantier și autorități de control. Această multiplicare a responsabilităților și interdependențelor poate genera lacune în supravegherea lucrărilor și poate favoriza apariția practicilor ilegale sau neconforme cu legislația în vigoare. În plus, natura tehnică și specializată a procesului constructiv face ca identificarea încălcărilor să fie adesea dificilă, necesitând expertize tehnice detaliate și o coordonare strânsă între instituțiile implicate.

Din perspectiva studiilor internaționale și a cercetărilor în domeniu, se constată că riscurile asociate construcțiilor nu se limitează doar la pagube materiale, ci includ și amenințări la adresa vieții oamenilor, a sănătății publice și a funcționalității urbane. În consecință, se impune dezvoltarea unor mecanisme eficiente de prevenire, monitorizare și sancționare a încălcărilor, pentru a proteja atât interesul public, cât și integritatea mediului construit. Aceasta subliniază necesitatea unei politici penale bine definite și aplicate, care să responsabilizeze actorii implicați și să prevină repetarea faptelor ilegale în sectorul construcțiilor.

Nerespectarea standardelor de calitate și a normelor tehnice în construcții poate avea repercusiuni extrem de

grave, afectând atât viața și sănătatea oamenilor, cât și integritatea infrastructurii construite. Construcțiile realizate necorespunzător sau proiectele care nu respectă cerințele aprobate pot conduce la prăbușiri de structuri, accidente serioase și pierderi materiale semnificative, punând astfel în pericol siguranța utilizatorilor, a locuitorilor și a comunităților învecinate.

Astfel de situații evidențiază clar necesitatea respectării stricte a normelor de proiectare, execuție și control tehnic, în toate etapele procesului constructiv. Menținerea riguroasă a acestor cerințe nu doar că asigură calitatea și durabilitatea construcțiilor, dar și protejează interesul public, prevenind accidentele și minimizând riscurile pentru viața și sănătatea cetățenilor. În acest context, implementarea unui sistem eficient de monitorizare și verificare a respectării normelor devine esențială pentru asigurarea unui mediu construit sigur și pentru consolidarea încrederii comunității în proiectele de construcții.

În contextul sectorului construcțiilor, politica penală urmărește o serie de obiective interdependente, având ca prioritate protejarea siguranței construcțiilor și a vieții oamenilor, considerată un element central al intervenției statale. Prin incriminarea faptelor care amenință stabilitatea lucrărilor și securitatea mediului construit, statul își reafirmă rolul de garant al protecției fundamentale a cetățenilor, consolidând în același timp ordinea și disciplina în sectorul construcțiilor.

Un alt obiectiv esențial este sancționarea executării necorespunzătoare a lucrărilor de construcții, ceea ce implică aplicarea riguroasă a sancțiunilor prevăzute de legislația penală asupra persoanelor care încalcă normele tehnice sau responsabilitățile profesionale. Această abordare contribuie la descurajarea comportamentelor ilegale sau neglijente și la responsabilizarea tuturor actorilor implicați în procesul de proiectare, autorizare și execuție a lucrărilor de construcții [1, pp. 85-101].

Totodată, politica penală are în vedere prevenirea corupției și a fraudelor în domeniu, recunoscând că practicile ilegale pot distorsiona concurența, pot conduce la utilizarea inefficientă a resurselor și pot afecta negativ calitatea proiectelor, atât publice, cât și private. Corupția în construcții reprezintă un risc major pe plan global, generând pierderi economice și sociale semnificative dacă nu este combătută prin instrumente legislative și mecanisme de control eficiente.

Nu în ultimul rând, un obiectiv de maximă importanță îl constituie asigurarea respectării documentației tehnice și a reglementărilor urbanistice, inclusiv prin sancționarea lucrărilor realizate fără autorizații corespunzătoare sau contrar planurilor urbanistice aprobate. Respectarea strictă a acestor cerințe este esențială pentru protejarea interesului public, pentru menținerea disciplinei în construcții și pentru prevenirea efectelor negative asupra mediului construit și asupra calității vieții comunităților. Prin implementarea acestor măsuri, politica penală devine un instrument integrator, care combină funcția preventivă cu cea sancționatorie, responsabilizând actorii implicați și contribuind la dezvoltarea durabilă a sectorului construcțiilor.

1.6. Tendințe moderne ale politicii penale în domeniul construcțiilor. În perioada recentă, politica

penală în domeniul construcțiilor se orientează către o abordare modernizată și mai eficientă, concepută pentru a răspunde provocărilor actuale ale societății și cerințelor economice în continuă schimbare. Un punct central al acestei strategii îl constituie digitalizarea procesului de autorizare a lucrărilor de construcție, care implică implementarea unor soluții informatice avansate pentru gestionarea documentației și emiterea actelor permise. Această digitalizare nu doar că accelerează procesul de autorizare, dar contribuie și la creșterea transparenței administrative, reducerea erorilor umane și diminuarea posibilităților de abuz sau corupție.

Mai mult, implementarea sistemelor electronice permite integrarea autorităților locale și centrale într-un cadru informațional unitar, facilitând schimbul de date și monitorizarea în timp real a proiectelor de construcții. Această strategie este parte a unui plan amplu de modernizare legislativă, care prevede finalizarea extinderii sistemului automatizat de gestionare a autorizațiilor până în anul 2027, cu scopul de a crea un cadru administrativ mai coerent, predictibil și sigur pentru toate părțile implicate în procesul de construcție. Prin aceste măsuri, politica penală și normativă își consolidează funcția preventivă, contribuind la reducerea încălcărilor legale și la protejarea interesului public în sectorul construcțiilor [8].

În același timp, reformele recente ale cadrului legislativ și normativ în domeniul construcțiilor se concentrează pe întărirea controlului tehnic și urbanistic pe întreg parcursul procesului de construcție, acoperind etapele de proiectare, autorizare, execuție, exploatare și chiar monitorizarea post-utilizare. Prin implementarea acestor reglementări modernizate, autoritățile urmăresc să asigure o supraveghere mult mai strictă a calității lucrărilor, prevenind abaterile de la proiectele aprobate și reducând riscul ca construcțiile să fie realizate necorespunzător sau neconform standardelor în vigoare.

Această abordare presupune, totodată, aplicarea uniformă și coerentă a normelor pe întreg teritoriul țării, pentru a elimina discrepanțele de practică și a menține standarde constante de calitate și siguranță. Prin aceste măsuri, se reduce semnificativ probabilitatea apariției construcțiilor neconforme, se consolidează disciplina în sector și se diminuează riscurile pentru siguranța publică și pentru integritatea infrastructurii, în beneficiul comunităților și al mediului construit.

Un alt obiectiv major al politicii penale și normative administrative în domeniul construcțiilor îl constituie responsabilizarea tuturor participanților implicați în procesul constructiv, de la proiectanți și antreprenori, până la inspectorii tehnici, diriginți de șantier și autorități locale. Această responsabilizare presupune o clarificare detaliată a atribuțiilor fiecărei categorii de actori, standardizarea competențelor profesionale și creșterea transparenței în desfășurarea activităților, astfel încât fiecare participant să răspundă corespunzător pentru respectarea cerințelor tehnice, a normelor de calitate și a legislației în vigoare.

Legislația recent adoptată introduce prevederi suplimentare privind atestarea și certificarea specialiștilor, stabilind criterii clare pentru competențele profesionale și atribuțiile de control. De asemenea, se

conturează un rol bine definit pentru instituțiile de supraveghere și control, ceea ce asigură un cadru instituțional mai eficient și crește responsabilitatea profesională a tuturor actorilor implicați. Prin aceste măsuri, politica penală contribuie la prevenirea abaterilor și încălcărilor normelor, reducerea riscurilor de fraudă sau corupție și consolidarea disciplinei și legalității în sectorul construcțiilor.

Totodată, politica penală și normativă în domeniul construcțiilor se concentrează din ce în ce mai mult pe armonizarea legislației interne cu standardele europene, ca parte integrantă a procesului de modernizare legislativă și de aliniere la bunele practici juridice și tehnice ale Uniunii Europene. Această orientare presupune ajustarea normelor naționale pentru a corespunde cerințelor internaționale, cu scopul de a asigura o reglementare unitară, coerentă și predictibilă a tuturor etapelor procesului de construcție, de la proiectare și autorizare până la execuție și exploatare.

În acest context, adoptarea Codului Urbanismului și Construcțiilor [5], reprezintă un pas semnificativ, oferind un cadru legal modernizat care integrează principiile europene de siguranță, calitate și protecție a interesului public. Reformele urmăresc atât creșterea eficienței și clarității reglementărilor, cât și consolidarea securității publice prin stabilirea unor standarde uniforme aplicabile întregului sector al construcțiilor. Astfel, armonizarea legislației cu normele europene contribuie la prevenirea abaterilor, la reducerea riscurilor pentru viața și sănătatea persoanelor și la promovarea unui mediu construit sigur, durabil și conform cerințelor contemporane.

Prin intermediul acestor direcții strategice, politica penală și cadrul normativ aplicabile sectorului construcțiilor evoluează într-o manieră complexă, nu doar în scop sancționator, ci și cu rol preventiv și modernizator. Aceasta presupune crearea unui cadru legal și instituțional care nu doar pedepsește încălcările normelor, ci și descurajează practicile ilegale și încurajează respectarea riguroasă a standardelor tehnice și urbanistice. Prin aplicarea acestor principii, sectorul construcțiilor devine mai transparent, prin clarificarea responsabilităților și standardizarea procedurilor; mai sigur, prin prevenirea riscurilor pentru viața, sănătatea și bunurile persoanelor; și mai eficient, prin armonizarea legislației cu bunele practici europene și prin digitalizarea procedurilor administrative.

Astfel, politica penală contribuie la protejarea interesului public, asigurând o infrastructură construită conform cerințelor de siguranță și calitate, și sprijină dezvoltarea durabilă a sectorului, promovând practici corecte, responsabilitate profesională și respectarea legii pe întregul parcurs al procesului de construcție, de la planificare și autorizare, până la exploatare și monitorizare post-utilizare.

Concluzii: Politica penală reprezintă un instrument esențial al statului pentru protejarea interesului public, a vieții, sănătății și siguranței persoanelor implicate sau afectate de sectorul construcțiilor. Prin incriminarea faptelor precum executarea necalitativă a lucrărilor, punerea în exploatare a construcțiilor nesigure sau încălcarea normelor urbanistice, statul asigură

respectarea standardelor tehnice și prevenirea efectelor negative asupra comunităților și mediului construit.

Politica penală aplicată în domeniul construcțiilor nu se limitează la sancționarea faptelor ilegale, ci are și un caracter preventiv, responsabilizând actorii implicați proiectanți, antreprenori, diriginți de șantier, autorități publice pentru respectarea normelor legale și tehnice. Aceasta contribuie la reducerea riscurilor asociate cu lucrările de construcții și la menținerea disciplinei profesionale în sector.

Normele penale privind construcțiile, incluse în Codul Penal al Republicii Moldova [4], Codul Urbanismului [5] și legislația tehnică, stabilesc infracțiunile și sancțiunile aplicabile, precum și procedurile de urmărire și judecată. Aplicarea eficientă a acestor norme depinde de coordonarea instituțiilor statului: organele de urmărire penală, instanțele de judecată, autoritățile administrative de control tehnic și urbanistic, precum și autoritățile locale responsabile de autorizarea lucrărilor.

Sectorul construcțiilor se confruntă cu provocări semnificative, precum complexitatea procesului constructiv, implicarea unui număr mare de actori,

dificultatea probei vinovăției în cazul încălcării normelor tehnice și legătura frecventă cu corupția administrativă. În plus, insuficiența mecanismelor de control și monitorizare și necesitatea demonstrației existenței unui risc concret pentru siguranța construcțiilor complică aplicarea efectivă a legislației penale.

Politica penală în domeniul construcțiilor evoluează spre digitalizarea procedurilor de autorizare, consolidarea controlului tehnic și urbanistic, responsabilizarea tuturor participanților la procesul de construcție și armonizarea legislației naționale cu standardele europene. Aceste măsuri contribuie la creșterea transparenței, la eficientizarea aplicării normelor și la protecția mai eficientă a interesului public.

Prin aplicarea coerentă a politicii penale, statul asigură un sector de construcții mai sigur, responsabil și transparent, prevenind riscurile pentru viață și sănătate, protejând infrastructura și patrimoniul public și promovând un mediu construit durabil. În acest fel, politica penală nu doar sancționează ilegalitățile, ci contribuie activ la dezvoltarea economică și socială și la consolidarea statului de drept.

Referințe bibliografice:

1. AMOAH, C., STEYN, D. Barriers to unethical and corrupt practices avoidance in the construction industry. In: *International Journal of Building Pathology and Adaptation*, Vol. 41, Issue 6, 2023, p.85-101.
2. BUJOR, V., CIAGLIC, T. Referințe privind noțiunea de politică penală. În: *Analele științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova*, Științe Socio-umane. Ediția a XII-a, nr.1, 2012, pp.14-18. ISBN: 978-9975-4407-4-5
3. COJOCARU, R. Politica penală a Republicii Moldova în domeniul criminalizării și decriminalizării: tendințe actuale și soluții de perspectivă. În: *Conferința Științifico-practică Internațională Criminalitatea în spațiul Uniunii Europene și al Comunității Statelor Independente: evoluție, tendințe, probleme de prevenire și combatere*, 12-13 iunie 2012, pp. 58-63.
4. Codul Penal al Republicii Moldova. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 72-74.
5. Codul Urbanismului și construcțiilor. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, nr. 41-44.
6. GRECU, R. Probleme actuale ale politicii penale a statului la etapa actuală. În: *Conferința Cercetarea, dezvoltarea și inovarea din perspectiva eticii globale*, Chișinău, Moldova, 15 aprilie 2022, pp.111-112.
7. CUȘNIR, V. *Note de curs. Metodica cercetării infracțiunilor economice*. Chișinău: Universitatea de Studii Europene a Moldovei, 2021.
8. *Guvernul a aprobat două proiecte ce consolidează cadrul normativ în domeniul construcțiilor și urbanismului*[online] [citat 2026-02-05].Disponibil: https://midr.gov.md/noutati/guvernul-a-aprobat-doua-proiecte-ce-consolideaza-cadrul-normativ-in-domeniul-construcțiilor-si-urbanismului?utm_source
9. RUSU, I., M. *Instituții de drept penal*. București: Hamangiu, 2007. ISBN: 978-973-1720-28-9.
10. *Sanctions for illegal construction to be tightened in Moldova*[online] [citat 2026-01-15]. Disponibil: https://infomarket.md/en/realestate/320781?utm_source
11. ДАГЕЛЬ, П., С. *Проблемы советской уголовной политики*. Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 1982.
12. КОРОБЕЕВ, А., И. *Советская уголовно-правовая политика*. Владивосток: Изд-во Дальневост. ун-та, 1987.
13. ЦВЕТИНОВИЧ, А., Л. *Уголовно-политические основания нормотворчества*. В: *Уголовная политика и совершенствование законодательства*, Кемерово, 1992, ст. 3-4.